

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrletno, 10 Din
polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravišтво: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Ljubljana, 16. novembra.

Z nastopajočo zimo se pojavlja pomanjkanje še v večji meri. Armada brezposelnih se z vsakim dnem zvečuje in neštete družine s strahom gledajo v bodočnost, ne vedoč, ali jim bo sploh mogoče še ohraniti si življenje. Lakota in bolezen sta brezusmiljeni spremljalki brezposelnosti. Toda ne samo brezposelnosti. Tudi drugih težkih socialnih in gospodarskih razmer, ki se pojavljajo poleg brezposelnosti.

Draginja vsakdanjih življenjskih potrebščin se stalno veča. Zaslužki so majhni in nemogoče je delavcu, da za zaslužen denar preskrbi sebi in svoji družini vsaj najskromnejša sredstva za življenje. Odpomoči ni od nikjer. Kakor rečeno, še poslabšujejo se življenjske razmere. Podjetniki se odločno branijo zboljšati mezde. Najraje bi mezde celo znižali. Delavni čas se protizakonito podaljšuje; nadurno delo se nikdar posebej ne plača. Upravičeno trdi delavstvo, da slabših časov še ni doživljalo, tudi ne v strašni vojni dobi.

Ni čuda, da je nezadovoljstvo med množicami delovnega ljudstva vedno večje. Lažje bi marsikdo nosil svoj križ, če bi bilo vsaj nekaj izgledov na boljše čase. Najtežje pa je, da trenutno teh izgledov sploh ni. Kajti gospodarstvo in socialno življenje je v prvi vrsti odvisno od urejenih razmer v vrhovni upravi države. In prav tam je pa največ gnilobe. Na zloglasni balkanski način se postavljajo vlade, ki niso odgovorne ljudstvu in za katere poleg partijskega interesa ne obstoji ničesar drugega na svetu. Glavno je, da so partijske blagajne polne, da so zadovoljni partijski priganjaci in ljubljenci, vse drugo je pa vladajoči gospodi deveta briga.

Ako v obupu zakriči proletarec, ga zapro po zakonu o zaščiti države, češ da je komunist. Nihče ne vpraša po vzrokih obupnega odpora proti obstoječim razmeram, poglavito je za takozvane čuvaje zakona, da udarijo s pendrekom, če ta ali oni samo kihne pred visoko gospodo in ne kaže dovolj spoštljivosti pred reakcionarnimi mogotci. Prepričani smo, da bi vsak komunist takoj izginil, ako bi pri nas ne ustvarjali režimovci s svojim nesrečnim gospodarstvom sami predpogojev za pojav najekstremnejših teženj po spreminjanju družabnega reda. Mnenja smo, da bi zaenkrat ne bilo uporabljati zakona o zaščiti države proti komunizmu, ampak proti nositeljem današnjega režima, ki ustvarja komunizem. — Vzroke mizernih družabnih razmer je najprej najti in te je tudi najprej radikalno odstraniti — pa bo dobro!

Vrhovna državna uprava bi morala voditi državo k napredku in razvitku. Država bi morala nuditi delo in pošten zlužek. In kaj bi bilo lažje kot to pri nas, ki smo oblagodarjeni z bogato zemljo, neprecenljivimi naravnimi zakladi, rudokupi in gozdovi. Navzlic srečnemu položaju, v katerem se nahaja naša država, gre vse rakovo pot. Kakor da bi bilo vse zakleto, ne moremo se in ne moremo dvigniti iz mizerije. Države, ki so nastale po vojni v veliko neugodnejših razmerah kot naša, so že zdavnaj konsolidirane, le pri nas gre vse nazaj, mesto naprej k največjemu blagostanju vseh državljanov.

Kako so bili klerikalci zgovorni v časih, ko so še jedli opozicijski kruh, v zabavljanju čez visoke davke, čez obupne socialne prilike delovnega ljudstva in čez najmanjšo okrnitev samouprav in demokratizma. Danes molče klerikalci. Pririnjili so se k vladnim jaslim in jedo dobroto in pozabljajo na vse, kar so svojčas smatrali kot zlo, katerega je brezkompromisno odstraniti. Klerikalci molče v spričo vse bede, brezposelnosti in odiranja ljudstva. Molče, ker so prodali svoja načela, svoj

Novi udarci delavstvu

V oblastnih skupščinah so klerikalci izglasovali ogromne davčne obremenitve, ki zadenejo predvsem delovno ljudstvo.

Naša ustava predvideva razdelitev države na oblasti. Slovenija je razdeljena na dve oblasti. Dolgo časa je minulo od izglasovanja in uveljavljanja ustave do volitev v oblastne skupščine. Klerikalci so se ustvaritvi oblasti na vse kriplje upirali. Mi pa smo stalno dvigali glas, da je iz gospodarskih in socialnih razlogov nujno potrebno, da prično oblasti poslovati. Utemeljevali smo to svojo zahtevo s tem, da bodo oblasti pritegnile nase znaten del državnih davkov, da bo državna blagajna vsaj z enim svojim delom prenešana v Slovenijo, da bo s tem denarnem mogla Slovenija sama gospodariti. Čim bolj se je uveljavljal beograjski hegemonizem in stekanje denarja v Beograd, od koder ni bilo vrnitve, tem bolj živo smo čutili potrebo po oblastih. V njih smo gledali realizacijo enakopravnosti Slovenije zlasti na gospodarskem in finančnem polju. Čutili smo, da morajo oblasti prinesiti olajšanje davčnih bremen na eni strani, na drugi strani pa smo živeli v domnevi, da bodo oblasti znale s finančnimi sredstvi, katere jim bo odstopila država od svojih rednih dohodkov, bolj gospodarsko in koristneje upravljati, da bo torej v ljudstvo prišlo več zadovoljnosti s splošnim stanjem gospodarskih in socialnih razmer.

Tekom časa smo doživeli bridka razočaranja. Volitve v oblasti so se izvršile, odločujoč vpliv so dobili klerikalci, ki smatrajo oblastno skupščino in oblastne odbore za svoje strankarske organe. Na eni strani smo se morali tega dejstva skoraj veseliti, ker smo mislili, da bo pri klerikalcih sedaj postalo meso, kar je bilo pri njih prej beseda. Pričakovali smo namreč, da bodo klerikalci zvesti svojim obljubam, od države izposlovati del državnih dohodkov v svrhu kritja potreb obeh oblasti. Oblasti so prevzele od države del delokroga. S tem je država v izpolnjevanju dolžnosti razbremenjena, razbremenjena je tudi v izdatkih. Kmetijstvo je prešlo na oblasti, zdravstvo spada v delokrog oblasti, javna dela (ceste, mostovi) izvršuje oblast, ljudska prosveta je poverjena oblasti itd. itd. Na dlani leži, da bi morala država za izvrševanje teh dolžnosti dati tudi primerna sredstva na razpolago. Celo klerikalci sami, ki so odgovorni za usodo ljudstva, so na vsa usta vpili, da bodo denar od države dobili, da raj bo zato ljudstvo le pomirjeno, ker oblasti ne bodo nalagale nobenih novih bremen. Temu vpitju smo morali tem bolj verjeti, ker so klerikalci sedeli in še sede tudi na ministrskih stolčkih v

program in zatajili besedo, ki so jo dali ljudstvu, obetajoč mu doslednost v boju proti nezdravim izrastkom našega državnega življenja. Klerikalci so se udinjali velesrbijanstvu, beogradski cinčariji in se objemajo z gospodi, katere so še do nedavnega časa pošiljali pod vislice, kot varalice naroda. Še več: že zdavnaj bi bile v državi zboljšane razmere, ako bi ravno klerikalci ne podpirali v agoniji nahajajoči se izkoriševalni režim.

Ljudstvo si bo dobro zapomnilo efektivno politiko klerikalizma. Čim dalje bodo na vladi, tem hujši bo obračun; za tim več neljudskih dejanj bodo morali klerikalci delati pokoro.

Stradajoče in brezposelno ljudstvo dobro ve, kjer so krivci njegove nesreče. Trenutno je delovno ljudstvo v svoji akciji proti vladajočim še premalo močno. Toda sila se zbira in ventili se ob pravem času sami odpro.

Beogradu in so torej imeli možnosti in vpliva dovolj, da bi država oblastim poleg dolžnosti izročila tudi pravico do denarja. To se ni zgodilo. SLS je sicer znala za oblasti izposlovati razne politične koncesije, ki naj pridejo prav klerikalnim mogotcem, ni pa znala izposlovati denarja.

Tako smo kljub najsvetanejšim obljubam najvplivnejših klerikalnih voditeljev doživeli, da se vsi državni davki še vedno stekajo v nikdar polno blagajno v Beogradu — doma pa smo dobili nove davke. Tako vidimo, koliko je vredna klerikalna skrb za gospodarski napredek ljudstva. Borimo se proti pretežkim državnim davkom, SLS nam obljublja, da bo preskrbela, da davčni vijak popusti, medtem pa pride prav ista stranka in v naše žepe navrti nov davčni vijak, da danes iztiskata našo davčno kri kar dva vijaka. Vidimo, koliko je vredna klerikalna doslednost.

Delavstvo ima skrajno slabe plače, ki bi tudi pod ugodnejšimi prilikami ne zadoščale za življenje. Vsak pojav, ki more imeti za posledico podražitev življenjskih potrebščin, kruto udari predvsem delavstvo. Vsaka nova davčna obremenitev zemlje, obrti, trgovine in produkcije podraža življenjske potrebe, oni, ki je iz tega naslova ob-

davčen, prevale davek koncem koncev vedno na delavca. Obrtnik, ki bo po računu ljubljanske oblasti moral plačevati 30% doklado, bo podražil svoje izdelke; najmanj pa, kar bo naredil, je to, da bo skušal plače pomočniku znižati, ali vsaj jih ne bo zvišal, dasi bi bilo brez novih davkov to morda dosegljivo. Kmet bo plačal 30% doklado k zemljariji, poljski pridelki se morajo podražiti.

Slovensko gospodarstvo bo v letu 1929. obremenjeno z nad 200 milijonov Din oblastnih doklad. To je vsota, ki mora imeti svoj vpliv na splošne življenjske prilike. Navidezno izgleda, da slovenske oblasti s svojo davčno politiko hočejo udariti le obrtnika, trgovca in industrijo in s tem seveda tudi delavstvo. Vendar pa bo tepen tudi kmet, ki poleg žita potrebuje tudi čevlje in blago za obleko. Res je: brez denarja ni nič. Toda denar mora dati država, vsaj oni denar, ki je bil prej namenjen za naloge, katere so sedaj prevzele oblasti. Klerikalci mogočežem v Beogradu močejo delati sitnosti. Zato so tiho in so raje s samostojnimi novimi davki udarili po slovenskem človeku. Kako jim bo slovenski človek poplačal to veliko »ljubezen«? Ne more jo poplačati drugače, kakor da pri prihodnjih volitvah vzame v roke bič in jih razžene. Kaj k tej davčni politiki pravijo krščanski socialisti, ki morajo vendarle videti, da taka politika položaja ne olajša, nasprotno ga znatno poslabša? Ali morajo molčati in smejo samo še voliti?

Nedeljski pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah je odpravljen

Velik uspeh Narodno strokovne zveze.

Že pred leti je pričelo ljubljansko »Bratstvo« borbo za odpravo nedeljskega pouka na vseh ljubljanskih šolah. Vložilo je na merodajna mesta nešteto spomenic in jih podprlo z tehtnimi dokazili, da je skrajno krivično zahtevati od vajencev, da morajo tudi ob nedeljah v šolo. Priredilo je tudi protestni shod v Mestnem domu, kjer je bila sprejeta ostra resolucija. Toda vse ni nič pomagalo. Odpor delodajalcev je bil močnejši in tako so vajenci morali tudi ob nedeljah v šole.

Lansko leto je vzela to akcijo v svoje roke Narodna strokovna zveza. Nje izvrševalni odbor je na svoji seji razpravljal o tem vprašanju in prišel do zaključka, da je na vsak način doseči odpravo te krivice, posebno še, ker sam zakon jasno dokazuje, da se mora dati mladostnim delavcem, med katere štejemo tudi vajence, popoln nedeljski počitek. NSZ je vložila na pristojno mesto zahtevo po odpravi nedeljskega pouka in podprla to svojo zahtevo z dokazili, katere smo navedli v zadnji in današnji številki.

Ta vloga NSZ je razgibala rešitev vprašanja. Delodajalci so pritiskali z vsvo močjo na veliko županstvo in zahtevali, da ostane pri starem. Za svojo zahtevo niso imeli nobenega tehtnega razloga, razen, da so venomer poudarjali, da je obiskovanje šole ob nedeljah za vajence celo koristno, češ, ker sicer pohajajo in se pokvarijo. Vsi pa znamo, da je glavni vzrok bil v tem, da se ne bi nedeljski pouk prenesel na delovne dni in da ja ne bi moister žrtvoval nekaj ur več izobrazbi vajenca.

Letos je NSZ takoj ob početku šole ponovila svojo vlogo. Nje akcijo je podprlo učiteljsvo obrtno - nadaljevalnih šol, ki je samo sestavilo spomenice in odločno zahtevalo odpravo nedeljskega pouka na vseh šolah.

Na ljubljanskem magistratu je bila sklicana seja šolskega odbora, na kateri se je na inicijativo Narodne stro-

kovne zveze sklepalo o odpravi nedeljskega pouka na obrtno - nadaljevalnih šolah. Bila se je huda borba. Delodajalci so z vsvo svojo močjo branili svoj interes, vendar so naleteli na hud odpor celo tam, kjer so pričakovali pomoči. Zastopniki naše zahteve so doprinesli tako tehtne razloge, da so prepričali celo nekaj treznejših obrtnikov, da je odprava nedeljskega pouka v njihovo korist in so potem tudi ti obrtniki glasovali za odpravo nedeljskega pouka na vseh šolah. Na seji šolskega odbora je tedaj padla odločitev v našo korist. Zmagali smo in dosegli, da bodo odslej vajenci celo nedeljo popolnoma prosti v smislu zakona o zaščiti delavcev.

Narodna strokovna zveza je zopet enkrat pokazala, da se da doseči zmago, če se vodi boj stvarno in na vse strani podprt z neovrgljivimi argumenti.

Moramo pa ugotoviti še to-le: Na seji šolskega odbora se je javno konstatiralo, da je za odpravo nedeljskega pouka prav za prav samo Narodna strokovna zveza, ki je poslala vlogo, dočim so ostale strokovne organizacije za nedeljski pouk. Nekdo je hotel obrtnike prepričati celo o tem, da so se ostale strokovne organizacije z molkom v tej stvari izrekle za nedeljski pouk. In predla je s te strani trda. NSZ je sicer takoj naprosila Delavsko zbornico, da opozori ostale strokovne organizacije na odločilno borbo in jih pozove na solidaren nastop, pa ni bilo pomoči od nikjer. NSZ je stala v borbi osamljena in zahvaliti se ima le učiteljsvu obrtno-nadaljevalnih šol in nekaterim javnim čintelijem, da se je borba končala z zmago.

Nas le veseli, da smemo konstatirati, da je uspeh na odpravi nedeljskega pouka edino le Narodno strokovne zveke in ji moramo zato izreči vse priznanje!

Kongres zavarovalne internacionale na Dunaju

V septembru je na Dunaju zboroval kongres nosilcev obveznega socialnega zavarovanja posameznih držav. Zastopana je bila tudi Jugoslavija po odposlancih Osrednjega urada za zav. delavcev, ki je nosilec našega obveznega zavarovanja v državi.

Iz obširnega programa naj omenimo samo točko o stanju bolniškega zavarovanja in o njegovi mednarodni ureditvi. Referent je ugotovil, da je danes obvezno bol. zavarovanje uvedeno v 22 državah; stremenje gre za tem, da se to število razširi. V tem pogledu je Mednarodni urad dela v l. 1927 sprejel posebno konvencijo, ki stremi za tem, da se bolniško zavarovanje razširi tudi na ostale države. Resolucija poudarja: koristno more biti le **obvezno** zavarovanje, krog zavarovancev se ima razširiti na vse nesamostojne pridobitne delavne osebe, prispevki in podpore naj

bodo prilagode ne osebnim potrebam, na prispevkih naj sodeluje tudi država in druge javne korporacije, ustvaritev krajevnih delovnih skupnosti vseh nosilcev zavarovanja.

Važna je bila tudi razprava o ureditvi bolniškega zavarovanja v obmejnih pokrajinah. Danes so zavarovanci, ki stanujejo v eni državi, zaposleni so pa zopet v drugi državi, v slučaju obolenja skoraj brez vsake pomoči. Zato je kongres v posebni resoluciji poudaril načelo: osebe, ki stanujejo v obmejnih krajih in prehajajo iz ene države v drugo, naj imajo po meddržavni pogodbi možnost, da se poslužujejo zdravstva, zdravil, bolnic na kraju ali v bližini svojega bivališča, ne da bi morali nositi razliko na raznih tarifah, ki veljajo v obeh obmejnih državah. Tudi Slovenija, zlasti Štajerska potrebuje tako ureditev obmejnega bol. zavarovanja.

Vedno več nesreč

Problem obratnih nezgod že gospodarski problem. — Nezadostna skrb za preprečevanje oblastnih nezgod. — Varujmo življenje sebi in družini.

S strahom zasledujemo časopisne vesti. Vsaki dan prinašajo poročila o težkih in smrtnih nezgodah posameznikov ali celo večjih skupin. S čudno brezbrzičnostjo gremo preko takih vesti in smatramo, kakor, da vsi ti žalostni dogodki spadajo k samo po sebi razumljivi dnevni potrebi. Usoda tako hoče, se tolažimo in se morda malo stresemo le ob misli, da se tudi nam more pripetiti kaka težja ali celo smrtna nezgoda. V tragedijo samo pa se ne poglabimo. In vendar so to težke tragedije življenja. Prizadeti so padli kot junaki dela, v borbi za življenski obstanek, v borbi za napredek človeka. Družina nima očeta, celo krdele nepreskrbljenih otrok tava izgubljeno po bornem stanovanju, žena hira in umira, ker nima živeža zase in za družino. Materi je bil vzet sin, njena edina opora, dekletu je električni tok ubil fanta, sestre pogrešajo brate, bratje sestre.

V mali Sloveniji je mesečno več desetih smrtnih nezgod, redno mesec za mesecem. Vmes pa pridejo velike katastrofe v rudnikih, na železnici, v tovarnah itd. Narodno gospodarstvo izgublja dobre delovne moči, družine svoje rednike. Socialne in gospodarske posledice so strašne. K temu se pridružuje stalno večje število težkih nezgod, ki imajo za posledico trajno delanezmožnost.

Problem obratnih nezgod je važna stvar. Problem ni važen samo iz socialnih razlogov, on je v enaki meri važen tudi iz splošno narodno-gospodarskih razlogov. Število vsled nezgod izgubljenih delovnih dni je ogromno

Mnogokrat more biti posamezna nezgoda za posamezen obrat naravnost katastrofalna: delo ubije najboljšega delavca, morda edinega, ki je bil pri dotičnem delu koristen strokovnjak. Obratne nezgode jemljejo podjetju kredit, mu otežkočajo kalkulacijo, povzročajo pravde in najrazličnejše upravne ukrepe raznih uradov in oblasti. Obratne nezgode predstavljajo efektiv in denar in mnogo, mnogo indirektnih izgub. Odškodninski in jamstveni zakoni urejajo dolžnost povračila škode, ki je prizadetemu ali njegovi družini vsled obratne nezgode nastala. Pri nas je to vprašanje urejeno v obliki zavarovanja za slučaj obratnih nezgod. Zavarovalna institucija nosi vsa bremena, ki izvirajo iz obratnih nezgod v obliki rent in podpor, katere v smislu zakonitih predpisov mora plačevati zakonitim upravičencem. Preprosta je resnica: čim manj nezgod, tem manj je odškodnin, tem manjši morajo biti prispevki, katere mora narodno gospodarstvo plačevati v kritje takih izdatkov.

Problem obratnih nezgod je zato eminenten gospodarski problem. Zanimati mora ne samo delavca, ampak v enaki, ako ne v večji meri tudi delodajalca in celotno javnost. Milijoni in milijoni narodnega premoženja gredo na račun obratnih nezgod v izgubo.

Dasi je pri problemu obratnih nezgod neposredno in v prvi vrsti prizadet delavec, ker žrtvuje svoje življenje in zdravje, vendar vidimo, da so problemu preprečevanja nezgod prvi posvetili vso skrbno pozornost gospodarski krogi. Ne pri nas, pač pa zunaj v kulturnem svetu. Storili so to pač zato,

ker so po preprostem računu prišli do prepričanja, da zmanjševanje nezgod pomeni direkten gospodarski dobiček, ki se izraža v najrazličnejših oblikah na zelo viden način. Potrebo najintenzivnejšega skrbstva za preprečevanje nezgod so pokazale tudi države v svoji zakonodaji in v najpopolnejši organizaciji raznih ustanov in naprav, ki naj služijo preprečevanju nezgod. Pri nas so v tem le prav skromni začetki. Imamo inspekcijo dela in konec. Inspekcija dela nima ne denarja, ne uradništva. Tako tudi izgleda potem reševanje vprašanja preprečevanja obratnih nezgod.

Privatne inicijative ni. Velikopotezne organizacije tujih držav bi mogle našim beograjskim krogom nuditi živ vzgled, kako se tudi s tem sredstvom utrjuje moč gospodarstva. Drugače so naši gospodarski krogi za vsako stvar, katera prinaša dobiček. Le tu nočejo

videti dobička. Sedanji novo izvoljeni predsednik Amerika g. Hoover je pripoznano dober gospodar. Organiziral je veliko gibanje za borbo proti industrijskim izgubam. Kot dalekoviden človek ni pozabil počrtavati dejstva, da obratne nezgode v zelo znatni meri prispevajo k industrijskim izgubam. Zato je paralelno z glavno akcijo organiziral tudi akcijo za preprečevanje nezgod. Danes je ta organizacija postala v Ameriki vsesplošna narodna potreba. Prihranki na narodnem premoženju znašajo visoke milijone dolarjev.

Našo delavstvo mora postajati bolj pozorno na ta velevažen socialni problem. Stremeti mora za izpopolnitvijo tozadevne zakonodaje — in za tem, da zasebna inicijativa začne misliti, kako zmanjšati vedno večje število obratnih nezgod. Varujmo življenje sebi in družini!

Mezdna gibanja

STAVKA STEKLARJEV KONČANA.

V zadnji številki smo poročali o stavki steklarjev, ki je trajala dolge štiri mesece. Stavka je končana, ker je med lastnikom steklarn Abelnom in delavstvom dosežen sporazum. Delavstvo je doseglo odpravo plačevanja dela po stari metodi in uvedbo modernjšega izplačevanja. Značilno za naše razmere je, da se je sestavil sporazumni protokol samo v nemščini. Steklarji so s to svojo zmago ponovno pokazali vsemu delavstvu, da morejo prinesiti zmage le organizacije in je zato sveta dolžnost vsakega delavca, da se organizira v svoji organizaciji.

TUDI STAVKA KOVINARJEV NA MUTI KONČANA.

Mezdno gibanje kovinarjev na Muti je končalo z uspehom. Kovinarji so v boju s svojimi delodajalci dosegli 15% povišanja temeljnih plač. Tudi tu je zmagala organizacija in zopet imamo dokaz, da je le v organizaciji moč in uspeh.

OPEKARNA DERWUSCHEK V LEITERSPERKU.

Že pred leti smo se obširno bavili z opekarno Derwuscheck, ki predstavlja pravo suženjsko kolonijo v bližini Maribora. Mezde so tam take, da ne more delavec od nje ne živeti ne umreti. Plače se kretajo od 2 do največ 3,25 Din na uro. Podjetje ne trpi organizirane delavce in smo mi že pred leti zaman skušali vzpostaviti organizacijo.

Podjetnik Derwuscheck bi najraje sam organiziral svoje delavce in je trdno prepričan, da se jim bo takrat najbolje godilo. Poglejmo, kakšen famozen letak je izdal g. Derwuscheck:

Mojim delavcem!

Ni moje načelo, Vam skrajšati zaslužek, pač pa ne utegnem plačevati mezd, katere z ozirom na ogromni padec cen opekarskih izdelkov ogrožajo nadaljno obratovanje. Jaz ne trpim nobene organizacije, ne trpim plačanih sovražnikov in tudi mi ni treba, da na-

daljujem obratovanje. Kdor hoče biti dostojen in hoče zastopati moj prospeh, najde pri meni vedno zaslužek in delo. Kdor pa je nezadovoljen, naj si išče drugod službo. Letošnje mezde ne morem plačati pod nobenim pogojem in Vam vsled tega naznanjam, da bom dem v spomladi leta 1929 plačal one mezde, katere sem plačal prej, ko ste se organizirali. Ako pečarji nočejo pristati na 45 Din od 1000 komadov, bom dem iste iz obrata izločil, ker dobim zadostno število delavcev, ki bodo delali za mezdo iz leta 1927.

Vaša organizacija zahteva samo ogromne mezde in onemogočuje mirno delovanje z Vašim delodajalcem in da je tako razmerje nevzdržljivo, mora vsak pameten človek spoznati. Vi ste izgubili vsako spoštovanje pred Vašim delodajalcem in mislite, da leži cela situacija v Vaših rokah, kar je nesmisel od Vas, ker povsod mora biti gospodar in sluga.

Kdor bode izstopil iz organizacije in bo delal za mezdo iz leta 1927, tega bom zaposlil, na vse druge se ob koncu obratovanja ne bom oziral.

Uspeh, ki ste ga za vašo organizacijo dosegli, ali hočete še pozneje doseči, je nestvor, ker več kakor mora delodajalec plačevati, nihče ne more od njega zahtevati, da dela delodajalec samo za svoje organizirane delavce in da se pusti vrhu tega od tistih šikanirati. Vaša organizacija, ki niti ne upošteva Vašega delodajalca, veliko zahteva in malo stori, utegne Vam več škodovati kakor koristiti. Jaz bom moje delavce sam organiziral in Vi boste zadovoljni.

Kollerung 1929.

Minimalleistung 160 Wagenl voll aufgelegt oder 63 m³ in 10 Arbeitsstunden wie 1927/28; 3 Aufhacker pro Stunde Din 3,25, zusammen Din 97,50; 6 Auflader pro Stunde Din 3.—, zusammen Din 180.—; 4 Kippwagenerfahrer pro Stunde Din 2,75, zusammen Din 110.—; 2 Einrahmer pro Stunde Din 3,25, zusammen Din 65.—; 1 Mischer pro Stun-

§ 459.

Že zadnjič sem obljubil, da bom nadaljeval o tej žalostno-veseli zgodbi, kako je prišlo pod paragraf kar šest različnih zastopnikov delavstva.

In danes naj povem o znameniti obravnavi.

Šest nas je sedelo na trdi leseni klopi pred strogim sodniškim obrazom. Prav za prav nas je na tej nič kaj prijazni klopi sedelo samo pet, ker je eden naših tovarišev bolj nobel in je poslal svojega odvetnika. Tu moram povedati prvo krivico, ki se mi je takoj začetkoma zgodila. To je zastran odvetnikov. En sam je imel enega celega odvetnika, štirje so si enega delili in jaz sem bil brez njega vzlic temu, da visim pod velikim paragrafom.

No, pa ne bo hudega, moj paragraf se je že skrčil. Kar odleglo mi je oni dan, ko sem srečal prijatelja — sodnika in ga pobaral, kako in kaj da je s paragrafom visoke številke 459. Pa me je debelo pogledal in povprašal, če mi je kaj

zgorelo ali sem se drugače kaj proti ognjavnosti pregrešil. Baje, da je ta paragraf namenjen v prvi vrsti dimnikarjem. Nak, tu je debela pomota. Ta paragraf se me je krivično prijel. Ta bo držal samo pri tovarišu Pitaku, ki je kadil in hotel z dimom zažgati vevško. Tega naj primejo po 459, mene naj pustijo, saj sem ga samo gledal, kako je kadil. In če pa že moramo vsi tajniki zaradi cigarete solidarno odgovarjati, naj se upošteva kot olajševalna okolnost to, da sem pljunil in s tem hotel že v kati zadušiti ogenj. S tem je tudi podan dokaz resnice o moji popolni nedolžnosti.

Pa bodi tako ali tako. Slavna sodnija se je zmotila za celih 40 paragrafov in baje spadam pod 419. No, ja, o tem se da govoriti. Saj ta me izgleda tako hudo kot oni 459 in morda je za tega zapisana celo «custodia honesta». Potem se da govoriti, saj kak teden dopusta in počitka ne bi bilo napak.

Preidimo k razpravi sami. Pet nas je sedelo na klopi in lepo po vrsti smo se

vsedli. Veliki grešniki na desno, ta mali proti levi. Jaz sem bil na levi predzadnji in Žužek je bil poleg mene. Prijazno strogi sodnik nas je povprašal, kdo da smo, kako se pišemo, kje stanujemo, kdaj smo rojeni itd. in izgledalo je tako, kot bi nas ne poznali, čeravno so nam poslali plavi pisemček in so prav dobro vedeli, kdo da smo in kje stanujemo. Odgovarjali smo lepo po vrsti. Zadnji je bil Žužek. Tega bi res lahko malo zašili, saj je «klerikalec» in tega niti ne taji. Ne bo mu škodilo, recimo, kakih 14 dni «custodie honeste». Bo že Stukelj skrbel, da bo v tem času prebral polovico vseh knjig njegove lepe knjižnice.

Razprava sama je pokazala žalostno sliko, za kaj vse se je treba pri nas zagovarjati. Obdolženca nas toži, da smo govorili na neprijavljenem shodu, katerega sploh ni bilo. Tudi hoče vevška papirnica na vsak način dokazati, da smo prignali na namišljeni shod cele mase tujega ljudstva. Upam, da nam ne bo težko dokazati resnično stanje, ki

bo pokazalo, kakih metod se poslužuje kapitalist, da bi zastrašil delavstvo, ki naj bi mu potem še bolj hlapčevalo.

Zaradi zaslišanja novih prič se je razprava preložila. Iz nič bo nastala dolgotrajna razprava, ki se bo razblinila v nič, ker na stvari res nič ni in se vsak dan tridesetkrat sproti čudim, kaj je bilo vevški tega treba.

Mi se ne ustrašimo tako kmalu sodnika, če vemo, da so naša dejanja zakonita in se jih zato smemo poslužiti. Našega delavstva se s šikanami ne da ustrašiti, je dovolj zarvedno in odločno, posebno ono iz Vevč. Škoda potem po ta in stroškov, ko se že v naprej ve, da bo rezultat ničev.

O razpravi sami bom še poročal. Že danes pa povem, da bom vrnil miko za drago in zastavil vse svoje sile, da se iz arhiva državnega pravdnštva poišče akt nekega velikega gospoda pri vevški in z vso odločnostjo zahteval, da se javnosti pove, kaj in kako je z afero tega gospoda. Danes toliko, prihodnjič več.

V. K.

de Din 2.50, zusammen Din 25.—; 5 Wagerfahrer pro Stunde Din 2.25, zusammen Din 112.50; 8 Alererinnen pro Stunde 2.—, zusammen 16.—. 30 Leute zusammen Din 775.—, Din 12.— pro m².

Mehr Leistung mehr Verdienst, weniger Leistung weniger Verdienst!

Derwuschek, I. r.

»Mehr Leistung mehr Verdienst«, tako pravi famozna poslanica delavstvu. Kako si podjetnik to zamišlja, je vprašanje zase. Če ima delavec po 2 dinarja na uro in dela deset ur dnevno, pa ne dela, ampak gara kot živina, kolikor je nam znano po običaju, ki vlada v tej opekarni, zasluži 20 Din dnevno in s tem naj se delavec oblači, preživlja in plača stanovanje. Delavci so stopili v stavko, o kateri poročamo prihodnjič.

VELIKO IZPRTJE KOVINARJEV V NEMČIJI.

V Nemčiji je kovinska industrija izprla nad 250.000 kovinarjev. 31. oktobra se je vršila v Berlinu razprava med zastopniki kovinarjev in zastopniki težke železne industrije. Razpravo je vodil državni minister dela. Ker je bil rezultat razprave nepovoljen za delodajalce in ker se je vlada postavila na stran delavstva in vzela v zaščito njihove interese, so industrialci odgovorili z izprijem, katerega so pričeli takoj izvajati.

Izprijte bo imelo posledice tudi za rudarje in je pričakovati, da se jih bo v masah odpustilo. O tem velikem izpriju bomo še pisali.

Nedeljski počitek za vajence

Vzgojni in pravni razlogi za ukinitve nedeljskega pouka na obrtno-nadaljevalnih šolah

(Nadaljevanje).

Vzgojni razlogi. Pa vzamemimo vajence, ki so stalno v Ljubljani. Ali ni nadvse razveseljav potjav, da se je obrtni naraščaj lotil petja, telovadbe, taboriranja, gledaliških nastopov in slično? Kolikokrat čitamo v novinah, da se je ta ali oni na tej in tej prireditvi n. pr. pri kolesarski dirki, nogometu, lahki atletiki, plavalni tekmi itd. posebno obnesel, ter ga najdemo v seznamu obrtnih vajencev? Ali ni sveta dolžnost vseh poklicanih činiteljev, predvsem vzgojiteljev, med katere spadajo nedvomno gotovo v prvi vrsti tudi gg. mojstri, da tako stremenje z vsemi sredstvi podpirajo in s tem odvrčajo obrtniški naraščaj, to je svoje naslednike od pogubnega vpliva počestne tovarišije? In telovadne organizacije s produkcijami svojega naraščaja, kjer se vrši vse pod nadzorstvom izkušenih vaditeljev, in turiztika, ki je zajela danes vse sloje, ter zimski sport, ki je bil poprej namenjen samo izvoljenim stanovom.

Poglaviti moment v splošni vzgoji in naobrazbi pa so predavanja. Zveza kulturnih društev, Prosvetna zveza in druga izobraževalna društva so si naredila težavno pa jako hvaležno nalogo, izobraževati širše sloje naroda na podlagi skioptičnih slik in izbranih filmov ob poučni besedi strokovnih predavateljev proti malenkostni vstopnini, kjer se obravnavajo pereča vprašanja kužnih, spolnih in drugih bolezni, ki se širijo vsled nevednosti tudi med našim narodom, dalje umetniški filmi, ki vzbujajo bodočemu obrtniku čut do lepote, posnetki iz narave, posnetki iz zgodovine človeštva, najnovejše iznajdbe itd. Ali se ne čuje nekam smešno in neverjetno, da vajenci ne poznajo ljubljanskega muzeja, kjer bi lahko videli marsikaj, kar bi jim v obrti dobro služilo, da nimajo smisla za čtivo in za knjižnico, da ne poznajo niti bližnje ljubljanske okolice. Ali niso predavanja namenjena osobito onim slojem, ki niso imeli

nikjer drugod prilike, dobiti jasnega in lahko pojmljivega vpogleda v znanost? Vse našeto pa se vrši povečini ravno ob nedeljah dopoldne, ko sedijo vajenci in vajenke v šolskih klopih, medtem ko gre splošna naobrazba naroda v vseh različnih oblikah tiho mimo njih. Ko pa mine vajeniška doba in se mladim pomočnikom odpre na stečaj vhod v javno življenje, pa stoje v družbah in društvih v popolni goloti. In takrat občutijo vso resnost zamujene preteklosti. Ni čuda, ako se ogibljejo boljše družbe, ko čutijo sami v sebi, da so okolici odveč, da jih smatra svet za manj vredne ljudi. Po skritih beznicah si iščejo utehe in tovarišije, ko pa si ustvarijo svoje gospodinjstvo v obliki zakona, pa pogledajo, kako živi mnoga taka družina! Kaj vse store za vajence po drugih državah! Pogledimo samo Nemčijo, ki se ji ne more odrekati skoro prvega mesta v obrti in industriji. Tam imajo vajenci vsak dan pouk, imajo vajeniške domove, javne knjižnice za nadaljevanje strokovne izobrazbe, stalna predavanja, skupne izlete po najmodernejših delavnicah in še drugo. Nedelja pa je dan oddiha in zbiranja svojih sil za nastopni teden. Saj še živina ob nedeljah počiva. Ni torej prav nič čudežnega, da tako vzgojeni vajenci daleč prekašajo v inteligenci in produktivnosti vajence sosednjih držav; zato pa tudi rastejo dnevno nove praktične iznajdbe v vsakem pogledu kakor iz tal ter širijo sloves in dobro ime obrtnika po vsem svetu. Kdor je imel kdaj priliko, priti z res izobraženimi obrtniki in stik, ta je lahko spoznal njihovo samozavest, ki donša njim samim, pa tudi njihovim družinam in vsej okolici prvovrstno blagostanje. Jaz, ki se ukvarjam kot sin bivšega malega obrtnika po različnih obrtnih nadaljevalnih šolah že nad 26 let in sem imel priliko opazovati od vseh strani in v najmanjši kotičke obrtnikovo življenje, gledam vajenca kot človeka in ne kot stroj, ki

mu ne sme biti mar prav nobena druga stvar, kakor samo delo v zakajeni delavnici.

Pravni razlogi. In tako mi bodi dovoljeno, da se dotaknem one kočljive točke, ki je prav za prav edini in pravi vzrok odpora proti odpravi nedeljskega pouka in ki jo je gospod I. B. v neki številki »Jutra« le malo predebelo podčrtaval, to je škoda, ki bi jo morali utrpeti gg. mojstri, če se prenese pouk na delavnike. Račun o delavnih dnevih nam prinese najhitreje jasnost. Šolsko leto traja 7 mesecev. Vajenec hodi v šolo na mesec štirikrat po 8 ur, kar odgovarja 4 delavnim dnevom po 8 ur. Vse leto presedi vajenec 28 dni v šoli. Ker ima leto 300 delavnikov, je vajenec mojstru polnih 272 delavnikov na razpolago. Jasno je, da z uvidevnostjo od strani delodajalcev tudi ta stran ne izheda tako tragično, kot se navadno pri vsaki priliki tako zelo poudarja. V 272 delovnih dneh ima mojster brez vsakega pretiravanja povedano, gotovo toliko prislužka od vajenca, da mu v svoji pravičnosti brez premisleka in brez

obotavljanja lahko dovoli in tudi iz srca privošči prosto nedeljo.

Se na nekaj moram opozoriti! Ako odpade nedeljski pouk, odpade tudi nedeljska kurjava po šolah, ker zadoštuje enkrat založena peč tudi za popoldansko toploto. Občina bi pri kurivu prihranila znatne zneske, ki bi jih lahko porabila za kako drugo potrebsčino.

Moj predlog se glasi: Poučuje se naj samo ob delavnikih. Kjer pa dopuščajo učne razmere in mi pomislekov glede vajenceve strokovne šolske izobrazbe, naj se vajenci razvrstijo po razredih in oddelkih tako, da bo imel mojster vsak šolski dan vsaj po enega ali pa pri višjem številu vajencev v delavnici, po dva vajenca na razpolago.

Mi se docela strinjamo s tako utemeljitvijo, ki je skoro enaka oni, katero smo mi dali po tej stvari in ponovno ter odločno zahtevamo: nedeljski pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah naj se takoj ukine. O tem vprašanju nismo rekli še zadnje besede.

Komunisti se dičijo s pavovim perjem

Voditelj levičarjev ali komunistov g. Gustinčič je smatral za nujno potrebno, da si zapoje novo in veliko hvalo, ki jo je baje dosegel z odpravo nedeljskega pouka na obrtno nadaljevalnih šolah. V zadnji »Enotnosti« si je g. Gustinčič postavil spomenik, ki naj bi na večne čase povelečeval njegovo »veliko« delo. Zakaj in čemu si je g. Gustinčič postavil spomenik, nam ni znano, znano pa nam je, da si tega spomenika in zahvale ni prislužil in da se je zaenkrat odčil s pavovim perjem.

V začetku članka pravi g. Gustinčič, da je dalo učiteljstvo hvale vredno inicijativo za odpravo nedeljskega pouka, kar pa ne odgovarja dejstvu. Inicijativo za odpravo nedeljskega pouka je že pred leti dala delavska mladina, zbrana v »Bratstvu«, sama, ki je imela v to svrhu tudi protestni shod. Akcijo je potem nadaljevala Narodno-strokovna zveza, ki je že lansko leto zahtevala ukinitve nedeljskega pouka na vseh šolah. Svojo staro zahtevo je takoj začetkom letošnjega leta NSZ ponovila in ni dala miru prej, da se je o nedeljskem pouku začelo resno razpravljati na odločilnih mestih. Učiteljstvo je v vsem početku s simpatijo pozdravilo korak Narodno-strokovne zveze in se mu pridružio. G. Gustinčiču je najbrže to prav dobro znano, toda Bog varuj, da bi to resnico napisal v svojem glasilu. Vajenci in delavstvo bi lahko potem vprašali sodruga Gustinčiča, kje je bil on in kje njegova organizacija ob vsem početku boja za ali proti ne-

deljskemu pouku. G. Gustinčiču je gotovo znano in če ni, mu povemo mi, da se je na eni seji šolskega odbora v Ljubljani konstatiralo, da edino **Narodno-strokovna zveza forsira odpravo nedeljskega pouka**, medtem ko so ostale organizacije za nedeljski pouk. NSZ je nato zaprosila Delavsko zbornico, naj pozove ostale organizacije, da podprejo njeno borbo. V koliko je Delavska zbornica to našo željo upoštevala, nam ni znano. Znano nam je le to, da smo imeli v borbi edino podporo v učiteljstvu, ki je skoraj kompaktno podpiralo našo zahtevo. Naša borba ni bila zaman. Kakor poročamo na drugem mestu, smo dosegli uspeh in na ta uspeh smo ponosni.

Tako izgleda resnično stanje o tem vprašanju in v njem ne vidimo prav nobenih posebnih zaslug sodruga Gustinčiča. Edina njegova zasluga, za katero si je v »Enotnosti« zapel velik hvalospev, obstoja v tem, da je na koncu dolge debate pridelal svoj amen. Sam pravi, da je dobil besedo, ko so se drugi gospodje dodobra skričali. Po naše se to pravi: Ko je odločitev že padla, da se nedeljski pouk na vseh obrtno nadaljevalnih šolah ukine, se je oglasil tudi g. Gustinčič, ki si sedaj zaradi poznega govora lasti zaslugo za odpravo nedeljskega pouka.

Vse to smo ugotovili samo zato, da pokažemo javnosti, kako si znajo komunisti kovati zasluge v njihovi »Enotnosti«.

Narodno-strokovna zveza

ŠT. PAVEL.

Otvoritevno predavanje. Podružnica Narodno-strokovne zveze v Št. Pavlu je imela v nedeljo 11. t. m. svoje otvo-

ričeno predavanje. Predavanje se je vršilo v dvorani g. Vedenika, ki je bila nabito polna. Delavstvo je že pri prvem predavanju pokazalo svoje veliko zanimanje za kulturne prireditve, pokazalo pa je tudi, da je zrelo. Pred predavanjem je strokovni tajnik tov. Kravos pozdravil udeležence in jim prinesel pozdrave kulturno-prosvetnega odseka Delavske zbornice, ki je v letošnjem letu napravil zelo veliko za povzdigo delavske kulture. Tov. Kravos je ob tej priliki izročil v varstvo podružnice nov skioptikon, katerega je dala delavstvu v Št. Pavlu na razpolago Delavska zbornica, odnosno nje prosvetni odsek. Po nagovoru je tov. Kravos predaval o »Dunajski revoluciji iz l. 1848«. Predavanje je zelo zanimivo in ga spremlja cela vrsta prav lepih skioptičnih slik. Burno odobravanje ob koncu predavanja je pokazalo, da je delavstvo bilo s predavanjem zelo zadovoljno. — Podružnica bo v kratkem imela svoj občni zbor, na katerem se bo spopolnil odbor. Delo v podružnici se je poživelo in je treba zato čimprej spopolniti odbor, v katerega bo treba izvoliti nekaj dobrih in agilnih tovarišev, ki se ne strašijo truda in ki bodo odločni zagovorniki delavstva.

Vladimir Kravos.

Obletnica Rapalla

Akadska omladina je sklicala za v ponedeljek 12. t. m. manifestacijsko zborovanje v Unionu v spomin žalostne obletnice Rapalla. Na to svojo manifestacijo je povabila tudi ljubljansko delavstvo, ki se je vabilu odzvalo. Za ljubljansko narodno zavedno delavstvo je na spominskem zborovanju govoril predsednik Narodno-strokovne zveze tovariš Rudolf Juvan, ki je orisal bedo našega delavca v zaslužjenem Primorju, orisal pa tudi veliko škodo, ki jo trpi naš domači delavec z importacijo italijanskega delavstva. Naglasil je, da je nettunska konvencija škandal za naš narod, ker daje Italiji, odnosno njenemu lačnemu delavstvu vso pravico prihajati v naše kraje za kruhom. In tako se dogaja, da sprejemajo italijanske firme v naših krajih samo importirane italijanske delavce, medtem ko naš domačin strada in prihaja v Ljubljano za kruhom. Ljubljana pa mu ga ne more dati, ker ima sama na stotine brezposelnih.

Govornik je izjavil popolno solidarnost delavstva z vsem našim narodom, ki odločno zahteva, da se skrb za naše primorske brate potroji in da se jih ne pusti umreti počasne, a sigurne smrti. Nočemo vojne, je dejal naš predsednik, proti vojni smo odločno in je proti njej ves svet, zahtevamo pa, da je naša diplomacija odločnejša v obrambi pravic naših bratov v Italiji in stremeti moramo za tem, da se tem bratom pomaga za vsako ceno. S klicem »Živejo naše Primorje« je naš predsednik zaključil svoj govor. Zastopnik delavstva je bil burno in simpatično pozdravljen od manifestantov, katerih je bila dvorana Uniona nabito polna.

Na proslavi so govorili tudi drugi zastopniki društev, ki so vsi izražali simpatije za neodrešeno Primorje. Zborovanje je vodil akademik g. Iskra, ki je z živo besedo predložil trpljenje naših primorskih bratov.

Proslava sama bi se bila končala z lepo poulično manifestacijo, da ni posegla na Marijinem trgu policija vmes,

RUŠE.

Po dolgem času se je delo v naši podružnici razgibalo. Člani podružnice so se sestali 8. t. m. na sestanku, na katerem so razpravljali o delu v podružnici in spopolnili tudi tajniško mesto, ki je z odhodom prejšnjega tajnika ostalo prazno. Za tajnika je bil izvoljen agilen naš tovariš Rudolf Piščanec, ki je takoj prevzel tajniške posle. Ker je sedaj odbor spopolnjen in so v njem samo odlični naši tovariši, smemo pričakovati, da bo ta naša podružnica zopet stopila med prve vrste in pokazala, da se ruški delavci ne strašijo truda in dela, ko gre za interes vsega delavstva. Spopolnjenemu odboru želimo obilo uspeha.

MARIBOR.

Občni zbor podružnice NSZ. Tukajšnja podružnica je imela v nedeljo 4. novembra svoj redni občni zbor. Občni zbor je otvoril in vodil tovariš Franjo Nabergoj, ki je podal poročilo o delu podružnice. Tajnik tov. Ladislav Saje je podal tajniško poročilo in vsled odsotnosti blaginika tudi blagajniško. Po poročilih odbora se je izvolil naslednji novi odbor: predsednik tov. Franjo Nabergoj, podpredsednik tov. Ivan Silič, tajnik Ladislav Saje, blagajnik Oskar Obersnel, odborniki Franjo Germ, Josip Berložnik, Ivan Veršič, Jože Konestab, Maks Hrovatin, Rudolf Pivka in Ivan Kežar. Po volitvah je sledila debata o bodočem delu podružnice, v katero so posegli med drugimi tudi gg. Spindler in Kežar. Podružnica bo priredila v zimskem času nekaj predavanj in družabni večer. Občni zbor, ki je prav lepo uspel, je zaključil novoizvoljeni predsednik tov. Nabergoj. — Podružnični predsednik tov. Nabergoj uraduje v podružničnih zadevah vsako nedeljo od 10. do 11. ure v svoji pisarni v tajništvu SDS v Cankarjevi ul. 1. Vsi člani naj se obračajo v vseh zadevah do njega. Informacije dobijo lahko tudi nečlani.

JESENICE.

Sprejemanje delavcev v delo pri KID. Glavni zaupnik Jeram je vpeljal v tovarni KID nov način sprejemanja v delo, ki nam ne ugaja in proti kateremu se moramo odločno zavarovati. Doslej je veljal običaj, da je vodil glavni zaupnik samo seznam k vojakom odhajajočih delavcev, katere je tovarna ob povratku prvenstveno sprejemala nazaj na delo. V zadnjem času pa je g. Jeram razglasil, da se mora odslej vsak delavec, ki želi delo, zgledati pri njem. Ker je bil ta razglas vidiran po obratnem ravnatelju, smo trdno uverjeni, da podjetje soglaša s tem razglasom in daje tako g. Jeramu vsa moč v rokah za partizansko nastavljanje delavstva. Mi smo od vsega početka dvomili v obljube glavnega zaupnika, da bo postopal pri tem poslu nepristransko in v zadnjem času nam slučajni dokazujejo, da smo imeli prav. Sin nekega našega člana A. S. se je vrnil od vojakov, zgledal pri zaupniku Jeramu, se vpisal in medtem ko so drugi dobili zaposlenje, je on ostal brez njega. Takih slučajev je bilo že več in zato zahtevamo, da se napravi red. Glavni zaupnik mora biti absolutno nepristranski v vršenju svoje službe ali pa se mu ne sme dati tak posev v roke. O tem bomo še pisali, ko dobimo natančnejše poročilo.

ZAGORJE.

V nedeljo 4. novembra se je vršil v zagorskem Sokolskem domu sestanek rudarjev, članov NSZ, na katerem je tov. dr. Joža Bohinjec obrazložil osnutek novega rudarskega zakona. Po njegovem izčrpnem in temeljitim referatu se je vršila debata, v katero so posegali posamezni rudarji. Rudarji so nampram novemu osnutku zavzeli svoje stališče, ki ga obrazložimo enkrat pozneje.

LOGATEC.

Podružnica Narodno strokovne zveze v Logatcu sklicuje za v nedeljo 18. novembra ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne g. Serinija izreden občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1.

poročilo predsednika, 2. poročilo predsednika NSZ tov. Rudolfa Juvana iz Ljubljane, 3. volitev novega odbora in 4. slučajnosti. Vse tovariše prosimo, da se sigurno in polnoštevilno udeležijo tega važnega in izrednega občnega zbora. Prav posebno važen bo referat našega predsednika tov. Juvana o položaju delavstva v Jugoslaviji. Pridite vsi in polnoštevilno.

PRESELITEV DELAVSKIH INSTITUCIJ V PALAČO DELAVSKE ZBORNICE.

V zadnjem času so se v novo palačo Delavske zbornice preselile vse delavske institucije. In sicer se je preselila Delavska zbornica, ki ima vhod z Miklošičeve ceste. Na isti cesti je knjižnica in čitalnica Delavske zbornice. Poleg čitalnice je Inspekcija dela. Dalje so v palači Borza dela, Izseljeniški komisariat in vse strokovne organizacije. Delavcu so tako prihranjene poti in najde pod eno streho vse svoje institucije. Na to opozarjamo vse naše člane, katere tem potom vabimo, da se ob prihodu v Ljubljano zgledajo tudi v našem tajništvu.

NAŠA PREDAVANJA.

Nekatere podružnice nam še niso odgovorile na zadnjo okrožnico in sporočile želje glede predavanj. Vse zamudnice opozarjamo, da bo tajništvo izdelalo prihodnji teden natančen spored predavanj, ki se vrše pri podružnicah. Podružnice, ki ne bodo najpozneje do 23. t. m. poslale svojih želja, lahko ostanejo preko zime brez predavanj. Pravočasno smo opozorili na nujnost rešitve tega vprašanja, če se pa podružnice same ne brigajo, da bi ga rešile, ne bomo do takih podružnic mogli imeti nobenih ozirov. Ponavljamo še enkrat: podružnica, ki do 23. t. m. ne pošlje svojih želja glede predavanj in ne sporoči predavanj, katera bi rada imela, ostane brez njih. Članstvo naj potem obračuna z odborom, ki se ne zaveda svojih dolžnosti.

VSEM PODRUŽNIČNIM BLAGAJNIKOM.

Nekatere podružnice so sledile mojemu zadnjemu klicu v listu in takoj poslale obračun in denar. Vendar pa tega niso storile vse in kažejo tako njihovim blagajnikom skrajno malomarnost. S prihodnjo številko ustavimo list vsem onim članom, ki nimajo poravnane članarine za september. Svoje tovariše ponovno in zadnjič

prosim, naj mi olajšajo delo in skrbijo, da dobim točno in v redu članarino. Kakor sem doslej odlašal, tako se bom v prihodnji številki poslužil svoje pravice in imenom navedel vse blagajnike in podružnice, ki so v zaostanku. Naj vidijo potem redne podružnice, kje je ovira za redno in brezhibno poslovanje. Pomislijo naj vsi oni zamudniki, da ovirajo naš pokret, kar je neodpušljivo. Članstvo podružnic prosim, naj samo napravi red in pozove blagajnika k redu. — Centralni blagajnik.

KONGRESNE SLIKE.

Nujno pozivam vse podružnice in posameznike, ki so prejeli kongresne slike, da nam jih takoj poravnajo. Podružnicam smo poslali takoj po kongresu na ogled po eno sliko, za katero nam moraj poslati 5 dinarjev ali pa sliko nepoškodovano vrniti. Centrala mora poravnati račun fotografa in prosi zato ponovno za poravnavo sprejetih slik. — Tajništvo ima še nekaj razglednic in večjih slik na razpolago. Dolžnost vsakega člana je, da si kongresno sliko nabavi.

DRUŠTVENI ZNAKI.

Tajništvo ima v zalogi še večje število društvenih znakov, ki so prav čedni in prav poceni. Vzlic temu, da so izdelani iz boljše kovine in posrebrni, stane komad samo 5 Din. Znak si mora vsak naš član nabaviti. Podružnice naj skrbijo, da bodo imele znake vedno v zalogi in jih razprodajale med članstvo. Skrbeti morajo tudi zato, da bodo vsi člani vedno in povsod nosili s ponosom naš znak. Podružnice, ki so prejele znake in jih še niso poravnale, naj to čimprej storijo.

KNJIŽNICA IN ČITALNICA.

Kulturno prosvetni odsek Delavske zbornice je otvoril s 15. oktobrom svojo knjižnico in čitalnico v novih prostorih palače Delavske zbornice. Odprti sta vsak delavnik od 10. do 12. ure in od pol 18. do 21. ure. Ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. ure. V knjižnico se lahko vpiše vsakdo, ki se zadostno legitimira. Čitalnico bodo stalno krasile slike mlajših umetnikov, organiziranih v »Umetniški Matici«. Slike se bodo vedno menjale, tako da bodo lahko obiskovalci knjižnice in čitalnice stalno sledili razvoju naše umetnosti. Knjižnica je preurejena po najmodernejšem sistemu. Našemu članstvu toplo priporočamo obisk te važne delavske institucije.

Po svetu

PRIDNI PISATELJI.

Angleški humoristični listi si radi privoščijo avtorja fantastičnih detektivskih dram in povesti Edgarja Wallacea. Ta mesec je potoval na pr. v Berlin. Takoj se je rodila nova šala. »Koliko časa ostane Wallace tam?« — »O, prav malo! Samo toliko, da spiše dva ali tri romane in par dram.« — Ali pa poročajo listi, da priobčijo Wallaceovo »danes po kosilu spisano povest«. Seveda ima pisatelj samo korist od tega zabavljanja. Sam poroča, da je zamašil usta znanecem, ki so ga neprenehoma vprašali, koliko zasluži. — Koliko pa zaslužite? — Vsak radovednež se je zbal, ker je navadno prijavil davčnemu uradu prenizke dohodke, da se izogne davku. »Seveda manj nego vi!« je zamrmral in ni več vprašal. Wallace, ki je postal znan pred kakšnimi petimi leti, je natisnil okroglo 150 romanov, 60 dram in do 400 povesti, t. j. kakšnih 9 milijonov besed. Svoje drame je poprej prodajal gledališčem. Prva igra, ki je imela uspeh, se je pisala »The Ringer« in vrgla gledališču kakih 6 milijonov dinarjev, od katerih je prijel avtor samo 1.800.000. To ga je jezilo in je sklenil sam odpreti gledališče. Žena je prevzela finančno vodstvo in zdaj ima Wallace 4 skupine igralcev: ena igra v Londonu, tri na deželi in sicer samo njegove igre. Zasluži si s tem do 4 tisoč funtov šterlingov na teden razen fil-

mov, podlistkov, romanov in povesti. Sicer pa izda na teden za igralce do 600 tisoč dinarjev. »Lepo poletje me oškoduje vsak teden za 1000 funtov, ker so gledališča prazna.« Nekoč mu je naročil založnik v četrtek roman s 70 ti-soči besed pod pogojem, da bo gotov do ponedeljka. Wallace je delal po 17 ur dnevno z dvema stenografistinjama, žena pa je popravljala nemudoma napisano. V ponedeljek je že romal roman »Grofičina tajna« v tiskarno! Samo roman »The Gunnar« je pisal jako dolgo: tri mesece. Med tem je končal namreč pisatelj še drug roman in spisal dva članka bolj resne vsebine. Sicer pa mu zadostuje za detektivski podlistek čas jutraj do zajtrka ali po kosilu do popoldanskega sprehoda. Pri nas bi gotovo obrnil tak pisatelj svoje zmožnosti kam drugam, ker bi mu zmanjkalo založnikov!

MAČJA ZGODBA

V Meksiki kakor tudi drugod je strogo prepovedano prodajati starine na tuje. Znanemu ameriškega nabiralca rastlin, prof. Pearsonu, je nekoč prinesel napoldivji Indijanec na prodaj krasen starinski ščit, ki je bil nedvomno lastnina kakega acteškega poglavarja v letih, ko so se prvotni prebivalci borili s španskimi osvojevalci. Profesor je kupil ščit, ga skril v velikansko sladko pogačo in jo poslal kot »svatbeno darilo« z zanesljivim slugom v Newyork.

Tam je plačal etnografski muzej 50.000 dolarjev za starino, ki je profesorja stala samo 5 pezov. Botanik se je pobahal s svojo srečo nekim znanecem. Domačini so postali nevoščljivi in govorica je še povečala dejanski znesek. Nekoč ponoči so napadli profesorja zakrinkani roparji in zahtevali njegov »zaklad«. Zaman jim je zatrjeval, da nima nič denarja. Nevarno so ga ranili in bi ga kmalu ubili. Profesorja so rešile samo njegove mačke, ki jih je imel šest. Po roparjih prestrašene so stekle z glasnim mijavkanjem po vasi in zbudile prebivalce. Pritekli so k Pearsonu, ker so mislili, da pri njem gori, in mu oteli življenje.

SODNIKI S CVETKO.

Ta cvetka povzroča veliko neprijetnosti sodnikom v St. Louisu, Lindbergovim domovini. Milijonar James Patrick, ki se je obogatil s prodajo cvetk, je razpisal namreč pred smrtjo nagrado v znesku 1000 dolarjev za onega izmed stanovalcev svojih hiš, ki vzgoji najlepšo cvetlico. Določil je v to svrhu posebno razsodišče. Slučaj je hotel, da je Patrick umrl na kapi baš na večer pred dnevom, ko je moralo razsodišče objaviti svoj sklep. Na mizi so postavili Patrickovo v črtno zavito sliko. Sodniki so soglasno izjavili, da je najlepšo cvetlico vzgojil ubog visokošolec, ki je stanoval v najslabšem stanovanju pod streho. Prejel je 1000 dol. in bil seveda vesel. A nekoliko dni pozneje so odprli na sodnji oporoki in so videli, da je zapustil Patrick vse premoženje, 15 milijonov, onemu, ki dobi nagrado za cvetko. To je bilo l. 1927. Patrick je umrl brez otrok, a so se oglasili daljni sorodniki na Irskem. Hoteli so ovreči oporoko. To se jim ni posrečilo. Sodnija je potrdila njeno veljavnost. A nevoščljivost nikoli ne počiva. Pritožili so se drugi udeleženci cvetlične tekme, češ da so bili izvedenci pristranski. Zdaj je romala zadeva zopet na sodnijo. Prebrisan tekmelec so študentu ponujali spravo, da bi si razdelili milijonke. A dijak je razkačen odgovoril: Vse ali nič. Cvetlica pa je seveda davno ovela, in zdaj ne vedo gospodje sodniki, kako naj sklepajo o upravičenosti pritožbe nezadovoljnih »ljubiteljev cvetlic«.

PLINSKA PIŠTOLA.

Ameriški kongres je sprejel pravilnik, po katerem bodo letos dobili vsi stražniki v Zedinjenih državah namesto dosedanjega strelnega orožja nove plinske pištole. Ta stvarica ni večja od nalivnega peresa. Toda vsak »strel«, ki zdrobi plinski naboj, zavije nasprotnika iz 4—6 metrske daljave v oblak hudega plina, ki mu pože ne solze v oči in slino iz ust ter ga vrže dobesedno na tla. Šele po več urah dobi ranjenec zopet zavest in govorico. V sedanji obliki je ta pištola torej dokaj nedolžna. Žalibog pa bo igral novi plin v škodljivejši obliki veliko vlogo tudi v bodoči vojni. Ameriški listi pišejo, da zaleže več kakor vsi topovi in puške skupaj.

Otroci velikih mož

Nemško društvo za pomoč onemoglim je v Berlinu priredilo zanimiv koncert, pri katerem so sodelovali samo otroci znamenitih ljudi, da dokažejo priznanje v življenjskem boju onemoglim zastopnikom starejšega pokolenja. Schnitzlerjev sin je z uspehom čital simbolične moderne povesti Kafke in drugih. Hči znanega glasbenika Bruna Walterja je nastopila s lastnimi pesmicami in tožila, da ji oče ne dovoli študirati operne glasbe. Domačo vzgojo je pokazala tudi Einsteinova hčerka zopet z lastnimi in jako pobožnimi židovskimi molitvicami, ki jih je pela ob spremstvu kitare. Vse več zanimanja je izzval mladi Stresemann, sin zunanjega ministra, ki je izvajal na klavirju in družbi znanega violončelista Stegmanna in glasbenega ravnatelja drž. opere Kniesteda lasten, dokaj zanimiv trio. Naposled je spremljal prof. J. Schlarz svojega sina Borisa, ki je dosegel popolen uspeh kot violinist. Izvajal je ruske pesmi in Dvořakove »Slovanske ples«.

Razširjajte „DELO“!